

دانشگاه خوارزمی

شاپا: ۳۴۰۲-۱۰۲۴

فصلنامه پژوهش‌های تربیتی

شماره ۲۹، پاییز و زمستان ۱۳۹۳

- توسعه یادگیری اتحادهای جبری پایه اول متوسطه با کاربردالگوی ده گام مدیریت آموزش
دکتر محمدرضا بهرنگی، صغری عموزاد مهدیرجی، صدیقه عرب خابوری ۱
- تلفیق علم و تکنولوژی در برنامه درسی دوره ابتدایی
دکتر طیبه ماهرزاده، دکتر سولماز نورآبادی ۱۸
- بررسی دیدگاه معلمان در مورد چگونگی شاداب سازی مدارس با توجه به
استانداردهای کالبدی طراحی فضاهای آموزشی
دکتر پوران‌دخت فاضلیان، صابر عظیمی ۴۱
- بررسی عوامل سازمانی موثر بر تسهیم دانش درون گروهی
(مطالعه موردی در ادارات ساختمان مرکزی بانک صادرات ایران)
لیلا میراسدالله لنج‌رود، دکتر زهرا علی پور درویش ۶۲
- تحلیلی بر هویت ملی در کتب درسی (مطالعه موردی مطالعات اجتماعی)
دکتر مریم نجار نهبانندی، مژده قربانعلی زاده ۷۹
- تدوین الگوی مدیریت استراتژیک آموزش عالی ایران
دکتر محمد قهرمانی ۱۰۲
- تأثیر فناوری اطلاعات در توسعه و بهبود کیفیت آموزش
حسین حسنلو، حسین عبدالرحیمی، حکیمه جلیل زاده ۱۲۴
- چکیده‌های انگلیسی ۱۴۲

مقدمه

آموزش، از ترکیب چهار نظام که در تعامل با یکدیگرند، به وجود آمد. نظام عبارتند از تدریس، یادگیری، ساختار و برنامه درسی. ساختار زمینه است که آموزش رسمی و اعمالی را که منجر به یادگیری می‌سازد. برنامه درسی طرحی برای عمل و به عبارت دیگر، طرحی برای شاگردان است که ساختار را هدایت می‌کند (زایس، ۱۹۷۶: ۱۰). به عا غامض تربیتی تنها به وسیله طراحی تربیتی ممکن می‌باشد (کوم) نظام‌های آموزشی در فرایند یاددهی - یادگیری بسته به فلسفه حاکم بر نظریه‌ای که در باب معرفت و انسان دارند، برای معلم نقش خاصی فاعل انسان را لوح سفیدی بدانیم که باید معلومات بدان منتقل گردد؛ در این معلم انتقال دانش و معلومات است؛ اما اگر بر این باور باشیم که ذهن دانش‌ساختاری است که با فراهم کردن مقدمات، می‌تواند خود، به خلق دانش صورت معلم نقش راهنما و تسهیل‌کننده را دارد. او کسی است که به می‌کند تا خود به فهم مطالب نائل شده و به خلق دانش بپردازد (وست) (۱۹۹۱: ۸۷). این در حالی است که به قول پائولو فریره^۵ (۱۹۹۸: ۵۳)، کنونی بانکداری است. شاگرد بیمارگونه به دریافت، حفظ و تکرار مطالب صورتی که معرفت از طریق نوآوری و خلق مجدد حاصل می‌شود.

ایزتر (۱۹۹۴) دو سنت را بر تعلیم و تربیت مدرن موثر می‌داند، یکی آموزش نظامی. در نظام صنعتی، هدف رسیدن به بازده معین و همسان از نظامی، هدف تربیت افرادی تابع و مطیع، با رفتاری مشخص، قابل پیش‌بینی است. طبق اصول مدیریت تیلور که در سال‌های ۱۹۲۵-۱۹۰۳-۱۹۰۳ تربیت امریکا تأثیرگذار بوده است، می‌توان جامعه را کارفرما، معلم را کار

تلفیق علم و تکنولوژی در برنامه درسی دوره ابتدایی

طیبه ماهرزاده، سولماز نورآبادی^۲

تاریخ پذیرش: ۹۳/۸/۳۳

تاریخ ویرایش: ۹۳/۹/۸۵

تاریخ دریافت: ۹۳/۷/۲

چکیده

یکی از موضوعاتی که در نظام آموزشی باید بدان پرداخت، آموزش است. آموزش از ترکیب چهار نظام که در تعامل با یکدیگرند، به وجود آمده است. این چهار نظام عبارتند از تدریس، ساختار و برنامه درسی. برنامه درسی طرحی برای عمل است که ساختار را هدایت می‌کند. موضوع دیگر، جایگاه دانش و چگونگی تبدیل آن به ماده درسی است. در تعلیم و تربیت پست مدرن، دانش به خودی خود هدف نیست، بلکه هدف، "گفتمان سازنده دانش" است به همین جهت در کلاس درس، تمرکز بر ساختن دانش، فهم، همکاری و مشارکت است. نظام آموزشی کشورها به منظور تربیت فراگیرانی مستقل، منطقی، خلاق و دارای تفکر انتقادی لازم است در حوزه اهداف، محتوا، وسایل، روش‌ها و نیز فرصت‌ها و فعالیت‌های تربیتی تجدیدنظر به عمل آورد. از دیرباز طراحی برنامه درسی و ارائه موضوعات به شکل‌های مختلف صورت گرفته است. در آغاز قرن بیستم متفکران تعلیم و تربیت در مسیر تلفیق برنامه درسی گام نهادند؛ اما روند مسلط در این قرن مبتنی بر رویکرد تک‌رشته‌ای، تک‌تدریس و برنامه درسی رشته‌محور بوده است. تلفیق به معنای سازگار کردن و باهم آمیختن است و با تخصصی شدن و جداسازی موضوعات درسی مغایرت دارد. تلفیق، مبتنی بر نگرش کل‌نگر است که سعی دارد آموزش را با زندگی روزمره فراگیر مرتبط سازد. هدف از این پژوهش، تبیین برنامه درسی تلفیقی، بیان انواع آن و چگونگی تلفیق علم و تکنولوژی در برنامه درسی دوره ابتدایی است. روش بکار گرفته شده، روش تحلیلی - استنتاجی است. بدین منظور پس از تبیین برنامه درسی و توضیح درباره تلفیق، به نمونه‌هایی از تلفیق در حوزه محتوا مانند تلفیق موضوعات و دانش بنیادین، تلفیق فناوری اطلاعات و ارتباطات با تمام حوزه‌های دانش، اشاره شده است. بر اساس مطالعات و تحلیل‌های انجام شده می‌توان نتیجه گرفت که: با تلفیق علم و تکنولوژی در برنامه درسی به طور عام و در دوره ابتدایی به‌طور خاص، میزان یادگیری و تسلط دانش‌آموز بر محتوای سازماندهی شده افزایش می‌یابد و دانش‌آموز بهتر می‌تواند مطالب آموخته شده را در زندگی واقعی بکار گیرد.

کلیدواژه‌ها: برنامه درسی، تلفیق، برنامه درسی تلفیقی، تلفیق علم - تکنولوژی، دوره ابتدایی